

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XI. Instauratus sanctorum Martyrum apud Messanenses cultus et
corporum inventio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A *in quo ecclesie S. Joannis Baptista, olim a S. Placido condita, et honorum Hierosolymitanis equitibus a Rogerio comite concessorum, paterna dona confirmans Rogerius Sicilia rex sic meminit: Totum locum et tenimentum situm in campo Messanae extra muros civitatis, ubi est ecclesia, quae in honorem S. Joannis Baptistae sub beatae recordationis glorioso comite Rogerio patre nostro constituta pie noscitur, cum omnibus suis aedificiis, caemeterio, divisis et pertinentiis... dicto venerando Priori (Gubaldo) et ejus sacro conventui ac eorum successoribus concedendum duximus et perpetuo confirmamus. Petrus Casinensis diaconus apud Cajetanum ait, hanc S. Joannis Baptistae ecclesiam a Normannorum in Siciliam adventu corrupto nomine dictam vulgo fuisse S. Jacinthi, erroreque illum sua etiam aetate vixisse; qua in re refragari illi non cupio; verum a tempore, quo in illa sepulta fuere exuvia S. Placidi, ab eodem Sancto S. Placidi vocitatum fuisse, quod tum Acta num. 93, tum Petrus proxime laudatus addunt, vellem, ut certiori testimonio possem confirmare. Diploma equidem paulo ante adductum, et Petri aetate datum, satis ostendit, etiam tum antiquo illam nomine, quod a S. Placido acceperat, etiam notam fuisse. Haecenus de S. Placidi monasterii vicissitudinibus: nunc, ut ad Sanctum revertar, rerum ordo exposcit.*

§ XI. Instauratus sanctorum Martyrum apud Messanenses cultus et corporum inventio.

Gravissima annorum circiter 230, ut auctor synchronus Historiae Messanae a Saracenis liberatae scribit, Siculo- et Saracenis oppressio, et Benedictinorum excidium, ut rei Christianae universim insignem procul dubio cladem intulit, ita et S. Placidi apud Messanenses memoriam non mediocriter obscuravit. Sed ecce anno Salutis 1276, inquit Pirrus notitia 3, part. II, lib. IV de S. Placido de Colonero Veteri et Novo Monasterio, oblitterata jam pridem S. Placidi memoria, facta divinitus Messanensibus quibusdam opificibus Sancti apparitione, revixit. Breve apparitionis hujus historiam, quod paulo accuratius hic expendenda sit, neve lectorem alio remittam, ex num. 23 supra repeto: Anno a partu Virginis 1266 (Pirrus supra legit 1276) postquam Carolus rex Siciliae regnum occupavit, beatus Placidus, S. Benedicti indutus habitum, Messanae in vico sellariorum, Raymundo et Florello sellariis apparuit, jussitque, festum sibi diem ad id usque tempus inusitatum omnino celebrarent. Haud abnuere illi; sed quoniam inauditum adhuc fuerat S. Placidi nomen, nedum institutum hominis atque res gestae, quaesierunt, ostenderetur sibi figura corporis, planumque fieret, quid ipse tandem gessisset.

166 Profert ille confestim librum, in quo ipsius Vita conscripta erat: jubet, populum ne historiam celent. Suam vero effigiem hoc modo reliquit. Primario in templo praesentibus iisdem sellariis, itemque presbytero Jacobo, et Serisergio aedituis, pictorem, qui et ipse aderat, effingere imaginem jubet, seque ipsum exemplar inspicere. Monachum ipsum exprimit pictor.

Mox ad eum conversus, rogaturus, verane esset effigies, necne, ediceret, monachum videt nullum, abierat ille, quamvis essent occlusae fores. Hae apparitionis series: accipe modo, a quibus auctoribus profecta sit: Rem ipsam ita se ab ipso Florello, avo suo, accepisse, in S. Placidi festo die pro concione saepe dixit Raymundus doctor et Prior conventus Fratrum Praedicatorum: sed historiam hanc totam Placidus Campus in S. Placidi monasterio monachus legisse se refert in libro sodalitates S. Placidi, qui Messanae in templo maximo servabatur. Addit Cajetanus: Id facit ad veritatem historiae, quod Saracenis dominantibus memoria Passionis S. Placidi coli desiderit, recuperata vero Sicilia, diu adhuc festum non celebraretur, quare in officio S. Placidi occasione ejus miraculi instituto, in quodam Responsorio dicitur:

Vera Dei pietas, cui militat ordo vel aetas,
Exhilarat mentes, Placidi nova festa colentes.

167 Historia haec, relatis modo adjunctis vestita, non uno ex capite fabulam sapit. Primum enim, etsi quidem non adeo mirum fuisset, duobus sellariis ne ipsum quidem S. Placidi nomen id temporis notum fuisse, magis enim vero mirandum esset, usque adeo Messanae S. Placidi memoriam fuisse tunc extinctam, ut nec Messanensibus ceteris S. Placidi nomen tum innotuerit. Et vero non desunt de rebus Messanensibus scriptores, qui quidem ignotum tunc fuisse Messanensibus sanctorum Martyrum sepulturae locum, ac cultum desuisse, fuleantur; perpetuam tamen ac constantem apud Messanenses traditionem fuisse, contendunt, in S. Joannis Baptistae templo, loco tamen occulto, illorum exuvias fuisse depositas et conservatas. In his Valtrinus, qui sanctorum Martyrum inventionem apud Cajetanum supra citatum pag. 185 describens haec ait: Verum, cum posterioribus saeculis, impio barbarorum dominatu civitas, insulaque esset oppressa, incensa aede, in qua Sanctorum reliquiae asservabantur, perturbatisque ipsius sepulchri signis, paulatim una cum loci memoria, cultus quoque honoresque Sanctorum obsolescere visus est; permansit tamen communis illa constansque opinio a majoribus accepta, divi Placidi Sociorumque martyrum corpora in divi Joannis aede condita esse; licet, confusa locorum memoria, ipsum proprie Sanctorum ignoraretur sepulchrum. Dictorum vero testes adducit versus duos, templi, cum a Rogerio restitutum esset, absidi inscriptos: ita habent:

Reliquias Placidi celebres, Messana, perennes.
Hic jacet, hic saevam pertulit ille necem.

168 Dein, cujuscumque demum sit illius apparitionis descriptio, recentior est et a re gesta remotior, quam ut certa illi fides addi debeat: cum enim Placidi Campuli, qui, ut Pirrus scribit, monasterii S. Placidi de Colonero anno 1428 abbatem agebat, meminere, apparitio autem anno 1266 vel 1276 contigerit, plus quam saeculum integrum hanc inter et illam intercessisse, necessum est. Adhaec vocari merito in dubium potest, num Florellus, homo fortassis simplicioris ac creduli nimis ingenii, Raymundus, et lecta a Placido Campulo ejusdem apparitionis historia, quae mihi ignotae aetatis est, ea quoque adjuncta retulerint, quibus hic vestita illa apparitio prodit. Denique, ubi terrarum liber ille Vitae S. Placidi, sane studiosissime conservandus, visus est unquam? ubi servatus? aut quo tandem evasit? Nihil tamen secius apparitionem aliquam, aut prodigii saltem aliquid

ACTORE
J. B.

sub Saracenis
intermissus,

E

F

fuerit instauratus,

AUCTORE
J. B.

aliquid a S. Placido factum, cujus occasione Sancti apud Messanenses cultus innovari cœperit, verosimillimum apparet. Hujus rei indicium apud Valtrinum habes: Exstat quoque, inquit ille hodie (scripsit sub annum 1558) in ipsa Mamerthinæ (seu Messanensis) urbis æde maxima beati Placidi marginata tabula antiquissima, eo cultu tonsuræque genere, qui tum forte divi Benedicti sectatoribus in usu fuere: quam tabulam ante annos fere 300 (atque adeo circa annum 1276 seu potius 1266) NN. dilutis oleo coloribus pinxisse traditur.

conditumque
in honorem
S. Placidi mo-
nasterium de
Colonero.

469 Sed in hanc rem longe illustrius est, quod laudatus Pirrus scribit; nimirum monasterium, S. Placidi de Colonero dictum, duodecim mill. passuum Meridiem versus Messana distans, ejusdem honori et nomini fuisse erectum, cujus ædificationis historiam e primigenio ipsius monasterii Ms. ita refert: Anno Dom. 1361 honesti et nobiles viri Messanenses, scilicet venerabilis presbyter Robertus de Gilio, Marius de Spetiariis diaconus, Leonardus de Anastasio subdiaconus et Joannes de sancta Cruce sæcularis, omnes pari voto, sæculo renuntiantes, novitalem habitum sumpserunt S. Mariæ Latinæ Messan. Ordinis S. Benedicti. Quorum desiderium cum innovasset presbytero Nicolao Mustazosio terræ Milarum et habitatori Messanæ, eis prædolum pro incolatu dedit; in quo erat ecclesia S. Aloysii de Calsidiro, ubi nunc est ecclesia S. Placidi Veteris: quam etiam reparavit, et multa jugalia, nec non et alia necessaria providit tam ipse,

* alias Guer-
cis

quam venerabilis presbyter Gentilis de Gangis et honorabilis vir Nicolaus de Balsamo, qui plus aliis præstitit. Patres interim, dum ecclesia et habitatio reparantur, in antris habitabant juxta dictam ecclesiam; facta dein probatione, habitum prædictum susceperunt a Priore S. Mariæ Latinæ Messanæ, et elapso anno 1361 professionem emisissent. Postea ab Alimando de S. Sepulchro canonico Messanensi et vicario generali Dionysii archiepiscopi Messanen. (imo a F. Lucido de Murcia Augustiniano anno 1363 die 10 Novembris, inquit Pirrus ex ejusdem monasterii tabulis) licentiam impetrarunt, ut in prædicto loco congregationem sub Regula S. Benedicti sub vocabulo S. Placidi facere possint, Officia Missarumque solemniter celebrare. Prioratus primum fuit hoc S. Placidi monasterium; in abbatiâ id crevit Urbanus V anno 1369. Verum cum loco parum apto hæc sita esset, eam Placidus Campulus ejusdem abbas IV, de quo supra mentio facta est, in amœniorem locum, a comite Andrea Vinciguerra de Aragonia ante concessum, et a veteri monasterio duobus miliaribus distantem, transtulit, accepta ad id facultate ab Eugenio IV anno Christi 1432, ut Pirrus refert. Hinc denique, ait idem auctor, in monasterium Messanense S. Mariæ Magdalenæ Anno 1633 tota fere Benedictina familia... transmigravit.

Dein sancto-
rum Marty-
rum corpora,

470 Instauratus Messanæ, qua divi occasione, S. Placidi cultus anno 1588, quo illius et Sociorum corpora tandem in S. Joannis Baptistæ ecclesia feliciter fuisse detecta, non Messanæ modo, sed et toto Christiano orbe insigne incrementum accepit. Sanctorum Martyrum inventionem, editosque ea occasione a Messanensibus plausus singulari Opusculo, Philippo Austriaco Hispaniarum principi dicato, et anno 1594 Messanæ excuso, Philippus Gothus, eques Messanensis, accurate descripsit idioma Italico, e quo Mabillonius tom. I Annalium Benedictinorum

lib. IV, num. 16 corporum inventionem compendio refert. Valtrinus quoque supra laudatus, rei gestæ et ipse æqualis, inventionis hujus Epitomen scripsit, quam habes apud Octavianum Cajetanum a pag. 484. Verba illius, resectis iis, quæ inventionem ipsam propius non attingunt, hic exhibebo. Disserit ille primum quidem de Placidi genere, adventu in Siciliam, martyrio, de cultu antiquo hujusque intermissione, et constanti Messanensium traditione, qua S. Placidi et Sociorum exuvie in S. Joannis Baptistæ templo, loco licet ignoto, reconditæ dicebantur.

471 Tum ita prosequitur: Accessere præterea divinitus ostensa prodigia, quæ hanc hominum de sanctorum Martyrum sepultura loco opinionem comprobarent, confirmarentque. Ferunt enim, superioribus temporibus inter ejus templi clericos, antiquæ virtutis ætatisque sacerdoti ad nocturnas preces exurgenti sæpe visos monachos complures, a læva templi parte, binos candelis accensis ingredi supplicantium ritu, atque ante aram maximam sistere sese, inde mox ad divi Placidi aram, quæ ad dexteram absidis pilam erat, flectere, subitòque abscedere. Alter item ejus ordinis sacerdos, Franciscus Caramanna, summa religione et integritate vir, dum viveret, multis audientibus narrare solitus erat, sibi sub auroram templum ingredienti frequenter monachos visos esse tres, ante sacrosanctæ Eucharistiæ aram psallere, neque dubitabat affirmare, sanctos illos esse Martyres, qui in ea ecclesia jacerent: addebatur fore, ut, se mortuo, eorum sacra corpora invenirentur. Quare licet sanctos Martyres publice jam pridem colere desiissent, multi tamen in eo templo privatum illis cultum, precesque adhibebant.

472 Simile quid, si non idem, mutatis adjunctis, legitur in Epistola domni Mauri a Castro Joannis ad Bernardinum Vegium anno 1588 die ultimo Augusti scripta, quam Latine reddidit habes in Appendice Chronici Casinensis sæpe laudata a pag. 803. Illic ita de se ipso Maurus a Castro Joannis scribit: Quando ratiocinando progressi eum certiore facere cogitavi, me a sacerdote quodam affecta jam ætate et vitæ sanctimonia claro aliquando accepisse; qui rursus a sexagenario (90 annorum lego in Epistola Italice scripta et a Wione in Martyrologio ad diem 3 Augusti relata) ejusdem ecclesiæ sacerdote audivisse diceret, nocte intempesta medio in templo precepcionibus matutinis post altare Majus, altari S. Placidi vicinum, vidisse monachum, qui tribus ambulacris totum templum dimensus esset, continuoque locum, unde emigraverat, repetivisse. Hæc ut enarravi, ipsi domino Priori (equitum Hierosolymitanorum mox nominando) locum etiam indicavi. Quidquid sit de relatis modo visionibus, quæ olim contigisse tunc dicebantur, sed ab omnibus verosimiliter non credentur; eo loco saltem, quem Maurus indicarat, post inventa sunt Martyrum corpora, ut certior jam edocebit Valtrini narratio.

473 Recensito archiepiscopi ejusdem Messanensis, cujus nomen typographi forte vitio omisum est, irrito ad detegenda Martyrum corpora conatu, sic pergit: Hoc igitur rerum statu, fama quoque anno 1538 Rynaldus de Naro Syracusanus militaris Ordinis Hierosolymitani, ecclesiam S. Joannis cum prioratu accepit. (Ei enim Ordini ædem a Rogerio comite, ut dixi, restitutam, prioratumque Rogerius comitis filius, ac primus Siciliæ rex attribuit anno 1136.)

prævis, t
aunt,

apparitioni-
bus aliquot,
nonnulli
sunt qui
asserunt

anno 1588 a
Rynaldo de
Nare equite
Hierosolymi-
tano,

A

Is, cum decimo tertio Kalendas Julius Messanam venisset, nihil prius habuit, quam ut Fratris Ugonis Cardinalis, magnique totius Hierosolymitani Ordinis Magistri jussu, sancti Joannis templum in formam elegantiore reconcinnaret: non sine etiam spe aliqua sanctorum Martyrum reliquias inveniendi, quas fama inaudierat, in eo templo jam diu ignotas occultasque servari. Re igitur eum Antonio Lombardo archiepiscopo juratisque civitatis patribus communicata, quinto Kalendas Julii, aram maximam in adversam templi partem, qua fores erant, cum choro transfert: ipse in eo loco, unde ara translata fuerat, novas fores perforat in aream, viamque publicam, totamque ecclesie faciem explicare constituit.

174 In harum rerum fundamenta, dum effo-

ditur humus, sub altera ara (duæ erant enim ex utroque absidis latere) sub ea igitur ara, quæ ad dexteram pilam divo Placido dicata, ejusdem tabulam prisci operis habebat, pridie Nonas Augusti, altius molientibus terram ad decimum quintum dodrantem inter duos parietes, ad instar cryptæ cujusdam fastigiatum, primo lateritiæ structuræ, postremo ex vario marmore sepulcrum apparuit, pedum circiter octo longitudine, latum quattuor. Quo aperto mortuorum hominum corpora quattuor, capitibus, reliquisque ossibus omnibus integris inventa sunt. Quatuor horum, uti et corporum ceterorum, situm vide in subjecto schemate, quod ex Philippo Gotho imitandum curavimus, suppletis litteris M, O, Q, quæ apud Gothum desiderabantur. Quid sibi velint litteræ, dabit addita earum explicatio.

AUCTORE

J. B.

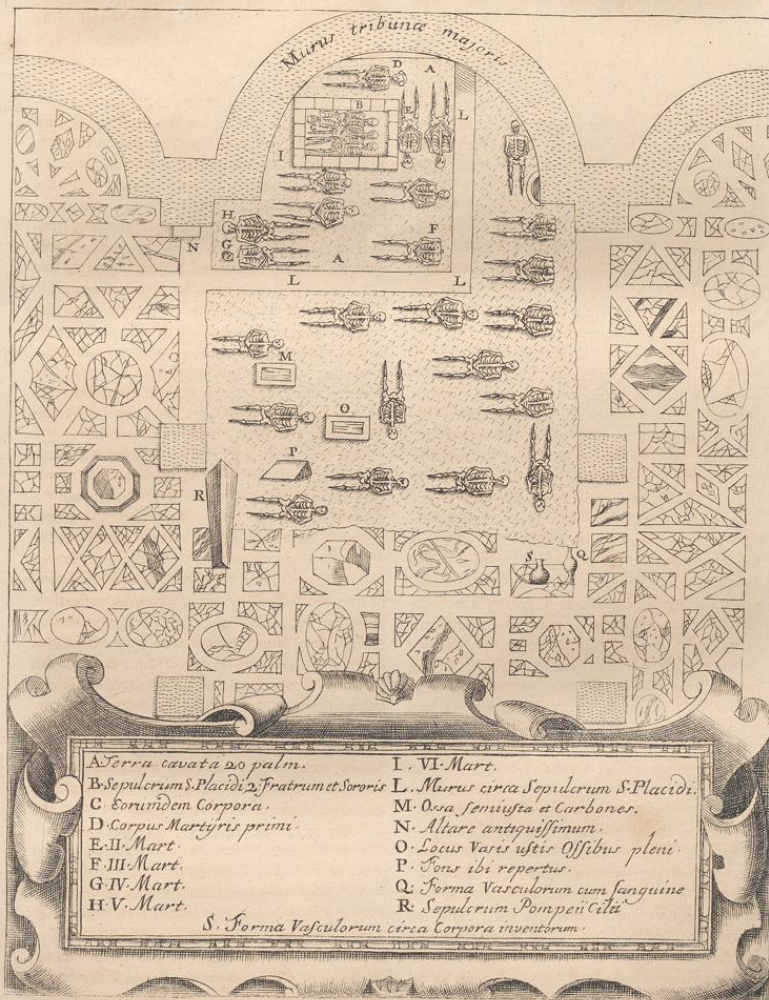
S. Joannis
Baptistæ tem-
plum reficien-
te,

B

E

C

F

Intra septum, quod sexti dodrantis fuit, complura item cadavera reperta, ordine quodam circa sepulcrum collocata, singulisque ad caput, pectusve singulæ appositæ vitreæ fictilesque ampullæ, sanguinis plene, aut cruenta terra infertæ, nempe quam manantem e vulneribus

cruorem ebibisse admodum verisimile est. Visabantur quoque passim combustorum ossium, cinerumque acervi, laterculis, quasi furnulis quibusdam, diligenter cooperti; telorumque ex ære fragmentis admixtis, in quibus etiam sagittæ duæ agnitæ sunt; porro, quod maximam admirationem

AUCTORE
J. B.

deteguntur :

re vulgato,

et variis pro-
digis confir-
mata,

admirationem apud omnes facere debet, ex ipsis ossibus per tot annorum tabem consumptis, atque adeo ex ipso pulvere sepulcri, inusitatus quidam, itemque suavissimus odor efflabatur. *Sed gradum hic sistamus paulisper.*

175 *Maurus a Castro Joannis loculum istum et quatuor in illo contenta corpora die tertio Augusti detecta scribit : Valtrinus vero, ut ex citatis verbis liquet, die vi; quod et Philippus Gothus, qui rei gesta interfuit, facit. Nulla tamen hos inter auctores hic repugnantia est : die enim tertio Augusti noctu clam et latenter a fossoribus Martyrum corpora primum detecta fuerunt; die vero tantummodo postero res per urbem vulgata omnium ordinum conspectui patuit. Ceterum, ut Gothus refert, quatuor illa corpora, tumulo separato inclusa, cum silum habebant, ut ex illis tria capite in Meridiem spectarent, quartum autem, quod feminae erat, situ contrario in Aquilonem. Complura item alia corpora illic esse inventa, Valtrino Gothus consonat, nempe triginta tria, quorum novem circa priorem tumulum sita et peculiari septo conclusa jacebant; ultra septem cetera, quantum quidem e Gothi schemate conjicere licet, quod extra septem quindecim tantum corpora exhibet. Praeter haec inventa esse et alia, ac inter cetera corpus puri triennis Cajetanus addit in Annotatis. Redeo ad Valtrinum.*

176 Hac nova corporum inventione per urbem vulgata, licet notae nullae sepulcro essent inscriptae, quae rem indicarent, nemini dubium fuit, quin ea ipsa sanctorum Placidi, Sociorumque essent corpora, quae tot saeculis occultata pio fuerant potius, quam felici labore quaesita. Itaque magni statim hominum concursus ad aedem D. Joannes fieri coepta: atque innumera- biles, alii aliis morbis oppressi, cum aquam, quae ad imum sepulcrum scatebat, bibissent, aut etiam ipsum sepulcrum contigissent, Deo magno suos glorificante Martyres, mirabiliter sanati sunt. *Pauca ex illis prodigiis Octavii Cajetani, qui Messanae societatem nostram sexennio ante, quam haec ferent, ingressus est, verbis refero.* Primum, quod sancti Martyres ediderunt signum, *inquit ille, in Josepho Frassica fuisse fertur.* Hunc enim ipsa nocte, qua inventae sunt sanctae reliquiae, caput e sepulcro in suas aedes asportantem caelestium iram incessisse tradunt; ut e templo pedem extulit, repentino horrore concussus, aegre centum passus confecit; ulterius pergere nec animus nec vires permisere, quare rursus in sepulcrum, quod abstulerat, deportavit.

177 Mariano Marroco rediit exesa vis luminis, oculis aqua respersis : Vuillelmo Spuccio elapsa in pravum brachii ossa, nervique feliciter integrata. Ereptus Joannes Luparus e morbo difficili, neque humana ope judicio medicorum superabili. Francisca Blasia diuturno absumpta tabo audire per quietem visa, convalituram, simul ac aquam S. Placidi ebiberet. Orto sole excita, neque vanum somnium rata, quod audierat, prope jussa exequitur, et fidei pretium incolumitas fuit, longa tabe corporis per emissum sanguinem exoluta. Liberari Thomas Vivianus ex apoplexia, Marianus Carozza ex paralyti, ex hydropisi Tissa Gotha. Puella obruta curru, fronte lota, convaluit, aliisque conversae ad usum manus pedesque, aliis aures, aliis oculi : pulsi ab obsessis cacodæmones. Denique plurimae tabellae templo Sanctorum affixae miraculorum multitudinem contestantur. *Hac e multis pauca*

sufficere Cajetanus credidit, ut de ceteris conjectura fieri possit. Quid porro Valtrinus memoret, audiamus.

178 Certior his de rebus, prout debuit, archiepiscopus factus, in D. Joannis aedem venit, inspectisque coram rebus omnibus diligenter, jussit Thomam Calvum abbatem in miracula, quae facta dicerentur, studiosissime inquirere; eaque testibus comprobata in publicas tabulas per scribam recte atque ordine referri. Tum adhibitis medicis chirurgisque duodecim doctissimis, quaesivit ex iis, num sciri aliqua ratione posset, quorum illa essent ossa, quae in lapideo sepulcro seorsum condita essent. Qui, capitibus singulis attente consideratis, ex ossium magnitudine ac figura, aliisque artis anatomicae praecipis, constanter responderunt, tria corpora virorum sibi videri, quartum vero puellae; idque etiam, tactis rite sacris, contestati sunt.

179 Cum autem plerique ab archiepiscopo efflagitarent, ut pro ea potestate, quam synodus Tridentina episcopis concedere videretur, ipse sanctorum Martyrum reliquias, hominum existimatione miraculisque vindicatas, publice adorandas exponeret; is, ne quid temere in re tanta statueret, in consilium advocavit ex suis clericis religiosisque familiis litteratissimos quosque, ferme ad triginta, et quamvis tres mares cum puella in eodem sepulcro reperti, sepulcri praeterea ipsius sub abside situs ac species, locus ipse, historiarum monumenta, majorumque traditio, nec non admirabilis odoris fragrantia, certissimaque inquisitione explorata miracula, inventi tandem thesauri fidem facerent, neque in iis vindicandis de archiepiscopi potestate dubitaretur; tamen, quo majorem auctoritatem minore cum dubitatione apud nationes universas haec inventio obtineret, tota res integra ad Romanum Pontificem Max. rejecta est.

180 Itaque idem archiepiscopus, Romam profectus, rem Sixto V Pontifici narrat, rogatque, ut pro sua auctoritate, quod tot rerum argumentis ostensum erat et comprobatum, ratum faceret. Pontifex, letus rerum eventu, cum purpuratis patribus rem communicat, et de communi sententia SS. MM. Placido Sociisque, et eorum reliquiis Messanae inventis, caelestium honores habendos esse decernit, perscripto diplomate et Messanam ab archiepiscopo allato, ingens letitia cives pervasit; tum demum decretum a Messanensi senatu, ut anniversario ritu solemnibus pompa ac supplicatione festa Sanctorum Inventio ad 5 Nonas Augusti celebraretur. *Haec Valtrinus satis accurate : nec omittendum tamen, quod Gothus memorat, inventum illic quoque haud procul S. Placidi sepulcro Pompeii Cili tumulum, hac inscriptione notatum :*

Σεστός Πομπηϊός Φοίβος ἀπό Ρομῆς ἐθαλε * * * ἀν ἐνθα δε
κεῖται.

Id est :

Sextus Pompeius Phœbus ex urbe Roma hic jacet.

Idem nimirum, qui in Actis a Mabillonio editis num. 42 potius Messanensi praefuisse dicitur, cum illuc S. Placidus primum cum Sociis appul- sus est.

181 *Hac Martyrum inventio Historiam martyrii ipsorum non parum confirmat, et Acta de illis conscripta, utut male consuta erroribusque respersa, non anni ex parte fabulosa esse, ostendit. Tumulus ille, qui quatuor corpora, tria quidem virorum, quartum vero feminae, continebat separatim*

D

archiepis-
copus Messanen-
sis Antonius
Lombardusde omnibus
Sixto v
Pontificem
juridice in-
struit,
Ea quo sacras
honores
S. Placido et
Sociis impe-
rat.
FInventionis
adjunctae
Actaque inter
se comparan-
tur,

AUCTORE
J. B.

A *separatim a reliquis, inter quatuor hos Martyres modo passionis societatem, sed et peculiarem quamdam necessitudinem ac connexionem intercessisse, omnino insinuat; quas Placido, duobus ejus Fratribus, et Sorori loco non uno tribuunt Acta. Pompeii Cili quoque tumulus a Martyrum sepultura non procul remotus, utrorumque familiaritatem confirmat, quam adstruunt pariter Acta num. 42. Avulsa a corporibus capita, vel corpora sine capitibus inventa martyrii genus indicant, quo eorum aliqui perierunt. S. Placidum cum Fratribus et Sociis 33 capite truncatos, aiunt Acta num. 79. His quidem plura corpora lapsu temporis inventa fuerunt; sed neque id Actis contrarium est, imo conforme: nam num. 70 non modo in predictos Martyres, sed etiam passim in utriusque sexus fideles Saraceni sevisse dicuntur; imo et in pueros: inter cetera vero occisorum corpora inventum fuisse pueri triennis corpus, Cajetanus scribit. Reperta illic ossa ignis fuligine aspersa, et carbones cineresque congesti argumento sunt Martyrum nonnullos igne tortos fuisse: sed et hoc supplicii genus num. 70 Saraceni adhibuisse leguntur. Denique fama est etiam (utique recens nec dubia) inventum in sepulchro (S. Placidi) vasculum, in quo S. Placidi lingua asservabatur, quod argento gemmisque ornatum Messanensis domus professa Societatis Jesu obtinuit, ut item Cajetanus scribit: Placido autem præter illata illi tormenta cetera, linguam quoque fuisse præcisam, habes Actorum Mabillonianorum, quæ hæc laudavi, num. 74.*

et ex utrisque non improbabili, de tempore, quo primum Acta scripta fuerit, conjectura dicitur.

B *182 Ex his nova hic animum subit de tempore, quo primum S. Placidi Acta conscripta fuere, suspicio. Satis quidem certum apparet ex dictis § 3, non ante seculum XII hæc Acta in lucem fuisse protracta, sed scribi citius, ac ad id usque temporis latere potuerunt: et vero id re vera contigisse, suadere videntur hæc Actorum num. 90 verba: Id ipsum fecerunt successores ejus (Vigiliæ Papæ) numero 49; cum enim a Vigiliæ Pontificis 49 numerando ad Joannem VIII perveniamus, sub cujus nempè tempora postrema a Saracenis Messanensibus Benedictinis clades illata fuisse fertur; suspicor, tum circiter, ex traditione tunc vigente, ne S. Placidi Historiæ memoria prorsus evanesceret, hanc aliquem literis consignandam suscepisse, cujus lucubratió ad sæculum usque duodecimum tenebris involuta latuerit, dum tandem, casu alicubi inventa, et Gordiani forte credita, a Petro Casinensi aut alio quovis non tamen absque interpolatione, sub illius nomine in lucem missu fuerit. Sane ab occupata a sæculo IX per Saracenos Sicilia usque ad sæculi XII initium non tam distincta viguisse apparet Placidiani martyrii notitia, ut tot et tam singularia illius adjuncta, quot num. superiore recensui, quæque facta demum anno 1588 corporum inventio omnium oculis exposuit, sæculo XII quisquam scire, ne dicam, divinare potuerit. Atque hinc forte Leo Marsicanus sæculo XI tam pauca de S. Placido in Casinensi Chronico scripsit. Accedit, Mabillonium anno 1685 horum Actorum exemplar Casini vidisse, quod ante annos septingentos (vide tom. I Itineris Italici pag. 125) scriptum censuit, atque adeo, Mabillonii iudicio saltem ad sæculum X referendum. Sed jam, quæ sanctorum Martyrum inventionem consecuta sint, videamus.*

Octobris Tomus III.

§ XII. Cultus publicus a Sixto V et Paulo V sanctis Martyribus decretus.

S *Superiore § num. 178 vidimus, Antonium Lombardum archiepiscopum Messanensem Urbem adiisse, ut sanctorum Martyrum reliquias suo calculo Sixtus V approbaret, ac Sanctorum honores illis habendos esse decerneret: illum vero voti compotem factum latumque ad suos rediisse. Sane Pontifex Messanensium votis cumulatissime, re tamen mature excussa, fecerat satis: neque enim dumtaxat sanctis Martyribus sacros honores habendos esse decrevit; sed geminum etiam in eorum honorem festum instituit; alterum tertio Nonas Octobris, quo passi sunt, Messanæ ac in tota illius provincia sub ritu duplici; sub simplici vero toto orbe Christiano celebrandum: alterum vero, nempè Inventionis, pridie Nonas Augusti in S. Joannis Baptiste Messanensi ecclesia sub ritu pariter duplici. Adhæc, ut fideles ad sanctorum Martyrum cultum vehementius excitaret, indulgentias plenarias die Inventionis in prædicta ecclesia lucrandas largitus est; edito his de rebus Brevi Apostolico, Idibus seu XII Novembris, anno 1588, Pontificatus sui quarto. Integrum illud habes apud Cajetanum tom. I Sanctorum Sicularum in Animadversionibus ad eorum Vitæ pag. 157 et hinc seqq. apud Ruinartium in Appendice, Apologiæ S. Mauri subnexa, a pag. 174; apud Wionem Ligni Vitæ lib. III a pag. 253, in Appendice Chronici Casinensis a pag. 807. Prolicam bullam et toties recusam breviter tantum perstringam, sic tamen, ut, quæ mox citari, conceptis bullæ verbis sim confirmaturus.*

184 *Mox a præmio Pontifex S. Placidi vitæ et martyrii brevem historiam texit; in qua Placidum a Saracenis occisum ait; quod ab illo, ut historice et ex aliorum fide relatum, non ut Pontificis auctoritatis oraculo definitum accipe. Dein, qua rerum serie Martyrum corpora post longi temporis intercapedinem inventa sint, explicat. Tum ait, se Cardinalibus concilii Tridentini interpretibus inventarum reliquiarum negotium ex rerum gestarum processu diligenter pro rei gravitate discutiendum dedisse, ac tandem ex eorum consilio et assensu auctoritate Apostolica decernit, ut eorundem sanctorum martyrum Placidi et Sociorum dies festus, quo illi bono et legitimo certamine pro Christi gloria absoluto, cursu consummato, et fide servata, nobilissima martyrii palma decorati ad cælestem patriam migraverunt, nimirum III Nonas Octobris, in omnibus Christiani orbis partibus sub Officio simplici, in Messanensi vero civitate et provincia duplici; et præterea alter dies festus Inventionis eorundem pridie Nonas Augusti in ecclesia præfata S. Joannis Baptiste Messanensis dumtaxat, sub duplici pariter Officio, a cunctis personis ecclesiasticis, sæcularibus, ac quorumvis Ordinum religiosis, de communi plurimorum Martyrum, ubi proprium deerit, perpetuo celebretur. Tum sic pergit Pontifex.*

185 *Volumusque, ut in Calendario, quo nunc utimur, sicut in Romano Martyrologio, et antea in quibusdam Calendariis habebatur, ad eum*

Sixtus V
sanctorum
Martyrum

E

duplex festum

F

* adde diocesi

præscribit;

14 diem